

درآمد:

شاید استاد حمید سبزواری از معدود شعرائی باشند که می‌توانند به شایستگی و به تمامی در بلره شعر انقلاب و چهره‌های منتسب به این جریان سخن بگویند؛ لذا سخنان او در باره شخصیت و شعر مرحوم قیصر امین پور از اعتبار و شان بالایی برخوردار است. با اظهار امتنان به استاد که به رغم رنج ناشی از بیماری و نیز تالم روحی از فقدان آن بزرگوار، با ما سخن گفتند.

«امین پور و دغدغه‌های شعر انقلاب»

در گفت و شنود شاهد یاران با حمید سبزواری

زبان گویای رنج‌های جامعه بود...

جوامع امروز به شدت به اخلاقیات نیازمندند. این کار را باید قلم به داستان و نویسندگان و شعرا انجام دهند. شاعر هم غم مردمان خود را دارد و هم غم دیگران را. این فجایی که در دنیا جریان دارند، مگر انسان از آهن باشد که تاثیر نپذیرد. شاعر دائماً در این اندیشه است که شعری بگوید و دیدگاه‌ها و نقدهای خود را مطرح کند و وقتی شرایط جواب نمی‌دهد، خودخوری می‌کند و از پا درمی‌آید. شعرا و نویسندگان متعدد، فراوانند؛ لیکن مسئولین فرهنگی کمتر به فکر ایجاد فضای مناسب برای ظهور و بروز آنها هستند. ساخته شدن و بالیدن امثال قیصر امین پور برای جامعه اش، هم هزینه‌های مادی و هم معنوی بسیاری را در بر دارد، اما فضا آنگونه که باید آماده بالیدن و نفس کشیدن شاعر نیست.

آخرین خاطره ای که از ایشان به یاد دارید بیان کنید.

من مدتی است که بیمارم و ایشان را ندیدم؛ اما آثارش را با دقت پیگیری می‌کردم. بعد هم من هشتاد و چند سال دارم و ایشان جوان بود و بیشتر هم با آنها حشر و نشر داشت. اما دواورادور پیوسته جویای حالش بودم. خدا رحمتش کند. شعرهایش پرمایه و جاندار بودند. مشرب فکری اش صحیح بود. بی تردید علاقه داشت که در سرنوشت میهنش تاثیر داشته باشد. انسان دردمندی بود که این طور ناگهانی از پای در آمد. این را می‌گویم که به این انسان‌های دردمند و مسئول برسید. اینها انسان‌های بلند طبعی هستند که دردشان را به کسی نمی‌گویند. شاعر در پی جامعه‌ای منزه و پاکیزه است. سعادت و شادمانی مردم را می‌خواهد. خبر درگذشت این عزیز را که شنیدم، با آنکه قلبم ناراحت است، رقتم و دیدم که مردم ققدر قدر دان هستند. آنان قدر خدمتگزاران خود را می‌شناسند. انصافاً خیلی آمده بودند. هم شعرا، هم علاقمندان به شعر و شعری متعدد. ایشان شعورش شعر روز بود و به همین جهت، مردم او را دوست داشتند.

به زندگی او جان و معنا می‌دهند، مگر آنکه شاعر، شعر بی هدف بگوید. شاعری که هدف دارد، دشمن را می‌شناسد، تخریب‌های او را که او انجام می‌دهد، می‌شناسد و تشخیص می‌دهد و پیوسته از اینها رنج می‌برد. رنج از جسم و جان شاعر می‌کاهد و او را فرسوده می‌کند و او یکی از اینگونه شعرا بود. از زمانی که او را شناختم، این دغدغه‌ها را داشت. کسانی که در جامعه ما متولی امور فرهنگی هستند، متأسفانه از این ظرایف غافلند. اگر سطح فرهنگ و ادب در جامعه ما بالا بود، شاعر قدر و شان دیگری داشت. در وضعیت کنونی، تلاش بر این است که شعرا و ادبا را از عرصه خارج کنند. درست است که وقتی دشمن حمله می‌کند، باید با اسلحه و فشنگ، از کشور دفاع کرد، اما زمینه‌های اعتقادی دفاع از میهن و حق را چه کسانی باید در دل و جان مردم فراهم سازند؟ این وظیفه خطیر را جز بر دوش اهل قلم و فرهنگ می‌توان نهاد؟ شاعر، نویسنده، روزنامه‌نگار و اهالی فرهنگ هستند که می‌توانند مردم را به جبهه بفرستند و در آنجا ننگه دارند. اینها کسانی هستند که پیوسته سنگین‌ترین مسئولیت‌ها را بر دوش دارند و در عین حال از کمترین بهره‌مندی‌های مادی و اعتبار اجتماعی برخوردارند و با رنج فراوان به تعهداتشان عمل می‌کنند. شاعر در درون خود پیوسته دچار خلجان است و همین باعث می‌شود که خودخوری کند و قلب و اعصاب و جسمش در معرض آسیب قرار گیرد. شاعر در چنین شرایطی چه می‌تواند بکند؟ چاره‌ای جز این ندارد. جریان شعر متعهد را در نبود ایشان چگونه می‌بینید؟

باید شرایط فرهنگی مساعدتری را فراهم آورد. البته عرصه هنر هیچگاه خالی نخواهد ماند. شعرا می‌باید سعی کنند در مقابل دشمنان فرهنگی ما بایستند. ما که رفتنی هستیم، کارمان را هم کرده ایم. چیزی هم طلبکار نیستیم. این جوان‌ها هستند که باید همت کنند و مسئولان فرهنگی باید جوان‌ها را در یابند.

دغدغه‌های شاعر به زندگی

او جان و معنا می‌دهند،

مگر آنکه شاعر، شعر بی

هدف بگوید. شاعری که

هدف دارد، دشمن را

می‌شناسد، تخریب‌هایی را

که او انجام می‌دهد،

می‌شناسد و تشخیص

می‌دهد و پیوسته از اینها

رنج می‌برد. رنج از جسم و

جان شاعر می‌کاهد و او را

فرسوده می‌کند و او یکی از

اینگونه شعرا بود.

ویژگی‌های شخصیت شعری مرحوم قیصر امین پور از نظر شما کدامند؟

خدا رحمتش کند. ما یکی از بهترین همکارانمان را از دست دادیم. ایشان از شعرائی بودند که بسیار به قرآن و اسلام و مسائل مکتبی اعتقاد داشتند و لذا اشعارشان نیز مشحون از آرمان‌ها و باورهای مکتبی ایشان بود. ایشان به جوانان علاقه داشتند و جوانان به ایشان.

خاطره نخستین آشنائی‌تان را با مرحوم امین پور ذکر کنید. من ایشان را نخستین بار در دوران جنگ تحمیلی دیدم. ایشان در آنجا شعری را خواندند و من دریافتم که با شاعر مستعدی مواجه هستم.

مرحوم امین پور چندان اهل سخنرانی و مصاحبه و شرکت در محافل نبود. به نظر شما با وجود این ویژگی‌ها، چه عللی موجب محبوبیت و اشتیاق ایشان نزد مردم بود؟

ایشان جامعه‌اش را خیلی خوب می‌شناخت و به آلم و درد‌های مردم آگاه و زبان گویای رنج‌ها و آمل آنان بود و به همین دلیل هم در دل آنها جای داشت. انسان بسیار صبوری بود و با مردم ممایشات داشت. وقتی با کسی آشنائی پیدا می‌کرد، در رفاقت صادق بود. در کارهایش صادق بود. هیچ کارش خلاف اعتقاد و ایمان مردمش نبود. کسی که اعتقادی داشته باشد و روی هوا و هوس و بر اساس تمایل خودش کار نکند و وسیله‌ای باشد برای ارشاد مردم و دستگیری از آنها و در شعر خود از آنها حمایت کند، در دل مردم جا باز می‌کند. ایشان شاعری مردمی بود. شاعری بود که نبض جامعه در دستش بود. متأسفانه این بزرگواران، خودخوری می‌کنند و وقتی می‌بینند که بعضی از مسائل بر خلاف آرمان‌های آنهاست، نمی‌توانند تحمل کنند. شاعر به فضائی نیاز دارد که در آن پرواز کند. بعضی از مسائل، این فضا را تنگ می‌کند. مرحوم امین پور پیوسته دردمند بود و همیشه غم مردم را می‌خورد. خودش هم که گرفتار بیماری‌های متعددی بود، اما هیچ وقت دردش را بروز نمی‌داد. این هم یکی از مسائلی است که باعث شد زود از پا در آید. بعضی‌ها هستند که دردشان را به دوستانشان مطرح می‌کنند. شاید اگر او هم دردش را می‌گفت، این طور خسته و فرسوده نمی‌شد. هر چه خواست خداست. نمی‌توانم بگویم دیگر مثل او نخواهیم داشت، ولی خیلی دشوار است. ایشان می‌توانست سی چهل سال دیگر ادامه بدهد و خدمت کند. رفتنش خیلی زود بود.

شما به بخشی از دغدغه‌های ایشان اشاره کردید. چگونه است که به رغم این دغدغه‌ها، ایشان به ورطه تجدید نظر طلبی نیفتاد؟

آنهائی که آرمانگرا هستند و مبنای اعتقادی دارند، اینها را ارزان نمی‌فروشند. برای اعتقادات خودشان قیمت قائلند و این باورها و جان‌شان و باورشان سر و کار دارد. برای اینها نفس می‌کشند و زیست می‌کنند. لباس نیست که بشود آسان عوض کرد. این باورها با جان‌شان جوش خورده است. شاعر در این مرحله از همه چیز خودش، حتی از جانش می‌گذرد. دغدغه‌های شاعر

